

Att införa kontrollavgift

SÅ HÄR GÅR DETTILL!

Fiskevårdsområdesföreningen får ta ut en kontrollavgift från fiskare som bryter mot föreningens egna regler

fiskevattenägarna
Sveriges fiskevattenägareförbund

**Havs
och Vatten
myndigheten**

Att införa kontrollavgift

Innehåll

Därför infördes en kontrollavgift	3
Tre olika slags överträdelser	4–5
Endast fiskevårdsområden	6–7
Att införa kontrollavgiften	8–10
Fisketillsynsmans utbildning	11
Gränsen mellan fiskelag och kontrollavgift	12–13
Så säger lagen	14–16
Betalningsprocessen	17–18
I Vänneån används kontrollavgiften	19–21
Umgrånseles fall till domstol	22–24

Vägledningen Att införa kontrollavgift har tagits fram av Sveriges fiskevattenägareförbund i samverkan med Havs- och vattenmyndigheten. Producerad 9 jan 2015.

Produktion: Lars Krögerström, Våra Fiskevatten

DÄRFÖR INFÖRDES EN KONTROLLAVGIFT

Fiskevårdsområdesföreningen kan ta ut en avgift från fiskare som bryter mot föreningens regler

En fiskevårdsområdesförening får ta ut kontrollavgift av en fiskare som har lov att fiska i området men som bryter mot föreningens egna fiskeregler. Avgiften infördes 2011 när Lagen (1981:533) om fiskevårdsområden, förkortad LOFO, moderniserades (SFS 2010:1874).

Kontrollavgiften är ett nytt verktyg för att kunna upprätthålla fiskevårdande regler och en ändamålsenlig förvaltning.

En förening kan nu, i ännu högre grad än tidigare, skraddarsy och anpassa sina regler till lokala förutsättningar och behov. Lekvikar och uppväxtområden kan skyddas, fångsterna kan ransoneras och fisketrycket kan anpassas till en uthållig förvaltning och hållbar avkastning.

Genom kontrollavgiften kan överträdelse beivras på ett effektivt och smidigt sätt. När någon bryter mot fiskevårdsområdesföreningens regler kan tillsynsmanen utfärda en betalningsuppsmaning som sedan kan fullföljas med inkasso och i sista hand indrivning.

ENDAST I FISKEVÅRDSOMRÅDEN

Kontrollavgiften får endast tillämpas av en fiskevårdsområdesförening, inte av andra upplåtare av fiske. Avgiften kan inte tas ut vid olovligt fiske (fiske utan lov) eller olaga fiske där fiskaren bryter mot myndigheternas föreskrifter enligt fiskelagen. Sådana lagbrott ska istället, liksom tidigare, polisanmälas.

Fiskerätten och fisket i enskilda vatten tillhör fastighetsägarna. Fiskevårdsområden bildas av fiskerätts-

ägarna. Fiskevårdsområdet och fiskevårdsområdesföreningen underlättar förvaltningen av fisket i sjöar och vattendrag där det finns flera fastigheter. Avsikten med LOFO är att samordna förvaltningen och att tillvarata fiskerättsägarnas gemensamma intressen.

Genom att bilda fiskevårdsområde kan fiskerättsägarna ta ett ökat ansvar för sina vatten och därmed öka fiskevattnets värde som resurs för fastigheten och för landsbygden.

LOFO stiftades 1981 och erbjuder särskilda möjligheter och befogenheter för förvaltning av fisket som inte finns i annan lagstiftning.

FÖRENINGENS REGLER SKA INTE VARA STRAFFBARA

Riksdagens och regeringens skäl till att införa kontrollavgiften var att överträdelse mot en fiskevårdsområdesföreningens egna regler inte ska kunna vara straffbara. Regler som beslutas på en fiskestämma ska inte kunna ligga till grund för brott mot lagen och leda till att någon ska kunna fällas i domstol. Därför infördes kontrollavgiften som ett verktyg för fiskevårdsområdesföreningar att upprätthålla de egna fiskevårdande reglerna.

Gränsdragningen mellan vad som är brott mot fiskelagen och vad som ska betraktas som en överträdelse mot fiskevårdsområdesföreningens egna fiskeregler är inte alltid helt tydlig. I vissa fall kan det behövas domstolsprövningar och prejudicerande domar för att slå fast var gränsen går.

TRE OLIKA SLAGS ÖVERTRÄDELSER

Kontrollavgiften gäller inte straffbara brott mot fiskelagen

Brott mot myndigheternas fiskebestämmelser är straffbara enligt fiskelagen. Havs- och vattenmyndigheten (tidigare Fiskeriverket) utfärdar föreskrifter om bland annat fredningsområden.

1. OLOVLIGT FISKE ELLER TJUVFISKE

Olovligt fiske innebär att en fiskare saknar tillstånd eller lov att fiska på annans vatten. Fisket i enskilt vatten tillhör fastighetsägaren. Brottet är alltså riktat mot fiskerättsägaren eller dennes förening men faller under 37 § första stycket i fiskelagen (1993:787) och ska polisanmälas. ”Den som med uppsåt eller av oaktsamhet utan lov fiskar i vatten där annan har enskild fiskerätt...döms till böter eller fängelse i högst ett år...”.

En vanlig form av olovligt fiske är när en fiskare saknar giltigt fiskekort.

2. OLAGA FISKE ELLER BROTT MOT MYNDIGHETERNAS FISKEBESTÄMMELSER

Olaga fiske innebär brott mot en bestämmelse som har utfärdats av en myndighet med stöd av fiskerilagstiftningen. Även olaga fiske faller under fiskelagen och ska polisanmälas.

Exempel på olaga fiske är brott mot Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om fredningsområden och fredningstider i vattendragens mynningsområden eller fiske efter arter som är fredade i fiskelagen, till exempel mal.

Endast den som har giltigt fiskekort, fiskerättsbevis eller annat lov att fiska kan bli skyldig att betala kontrollavgift.

Vid brott mot fiskelagen (både olovligt och olaga fiske) får fisketillsynsmannen eller fiskerättsägaren beslagta redskap och fångst. Beslag får göras när någon ertappas på bar gärning. Beslag av redskap ska skyndsamt anmälas till polisen. Beslag av fångst kan göras utan anmälan till polis.

3. ÖVERTRÄDELSE AV FISKEVÅRDSOMRÅDESFÖRENINGENS BESTÄMMELSER

Tidigare har överträdelser av en fiskevårdsområdesförenings bestämmelser kunnat polisanmälas, med prövning och straffpåföljd i domstol. Enligt den nu avskaffade 30 § i LOFO kunde den som har rätt att fiska inom ett fiskevårdsområde, men som bryter mot regler enligt stadgarna eller fiskestämmans beslut, dömas till böter, om inte gärningen är belagd med straff i annan lag.

Paragrafen togs bort därför att regering och riksdag ansåg att en förening inte ska kunna besluta om regler som upphöjs till lag och leder till straffbara handlingar.

Istället infördes möjligheten att ta ut en kontrollavgift. Fisketillsynsman eller fiskerättsägare kan utfärda en betalningsuppmaning eller faktura direkt på plats om någon brutit mot föreningens bestämmelser. Vid tillämpning av kontrollavgiften kan inte redskap tas i beslag. Fångsten tillfaller dock föreningen. Både fiskevårdsområdesföreningens egna medlemmar/fiskerättsägare och köpare av fiskekort, eller andra som föreningen upplåtit fiske till, kan åläggas att betala kontrollavgift om de bryter mot föreningens regler.

Kontrollavgiften kan inte tillämpas om fiskaren samtidigt begått brott mot fiskerilagstiftningen, till exempel saknar fiskekort. Ett sådant brott mot fiskelagen ska istället polisanmälas.

LAGEN GÄLLER ENDAST FISKEVÅRDSOMRÅDEN

Ingen annan kan införa kontrollavgift

Kontrollavgiften regleras i 31–39 §§ i LOFO. Eftersom LOFO bara gäller för just fiskevårdsområden kan kontrollavgiften inte tillämpas av andra förvaltare eller upplåtare av fiske.

Samfällighetsföreningar kan sålunda inte tillämpa kontrollavgiften. Det kan inte heller exempelvis fiskevårdsföreningar, sportfiskeklubbar, entreprenörer eller fiskerättsägare som upplåter fiske i vatten där det inte har bildats fiskevårdsområde.

Konsekvensen av detta är att andra organisationsformer och upplåtare inte kan beivra överträdelser mot egna fiskevårdande regler. Överträdelser av så-

dana organisationers egna regler kan därmed varken polisanmälas eller sanktioneras med en kontrollavgift.

Det var emellertid inte heller möjligt innan kontrollavgiften infördes. Lagstöd för att polisanmäla överträdelser av egna fiskeregler fanns enbart i gamla LOFO och gällde alltså enbart fiskevårdsområdesföreningar.

LEDER FÖR LÅNGT ATT INFÖRA I ANNAN LAGSTIFTNING

Regeringen och landsbygdsdepartementet har motiverat varför kontrollavgiften enbart gäller fiskevårdsområdesföreningar. Kontrollavgiften utgör en så speciell sanktionsmöjlighet att det skulle leda för långt och få för stora konsekvenser att införa den i annan lagstiftning utöver i LOFO. Det skulle bli svårt att göra avgränsningar enbart för fiske om kontrollavgiften infördes i till exempel samfällighetslagstiftningen.

Vid vissa former av upplåtelser kan dock kontrollavgiften tillämpas. När en fiskevårdsområdesförening upplåter hela sitt fiske till exempelvis en fiskevårdsförening eller en sportfiskeklubb, kan fiskevårdsområdesföreningen uppdra åt klubben att tillämpa kontrollavgiften. Uppdraget regleras i upplåtelseavtalet och förutsätter att fiskevårdsområdesföreningen har infört kontrollavgiften genom stämmobeslut.

KONTROLLAVGIFTEN KAN TILLÄMPAS:

- alltid av en fiskevårdsområdesförening om stämman fattat ett sådant beslut
- aldrig av en samfällighetsförening
- i vissa fall av fiskeklubbar och andra föreningar som fått fiske upplåtet av en fiskevårdsområdesförening, om det finns ett uttalat uppdrag att använda kontrollavgiften

KONTROLLAVGIFTEN KAN OMFATTA MÅNGA OLIKA REGLER

Kontrollavgiften kan bara användas i ett fiskevårdsområde när en fiskare bryter mot föreningens egna regler. Avgiften får tas ut om fiskaren i övrigt har lov att fiska och inte bryter mot fiskelagen på något sätt.

Fiskevårdsområdesföreningens stämma beslutar om införandet av kontrollavgift och ansvarar för att den som fiskar informeras om föreningens fiskeregler. Vid försäljning av fiskekort ska köparen informeras när han eller hon köper sitt fiskekort.

Nivån på kontrollavgiften får vara högst ett tiondels prisbasbelopp (cirka 4 400 kronor). Ny kontrollavgift får tas ut vid varje ny eller upprepad överträdelse.

ATT INFÖRA KONTROLLAVGIFTEN

Flera frågor att ta ställning till

Kontrollavgiften ställer höga krav på fisketillsynsmännens kompetens.

Fiskevårdsområdesföreningens fiskestämma (årsmöte) kan besluta om att införa kontrollavgiften. Beslutet ska finnas med som en särskild punkt på dagordningen. Av beslutet ska framgå vilka regler som ska omfattas av kontrollavgiften (till exempel minimimått för vissa arter), hur stor avgiften ska vara och hur föreningen ska informera fiskekortsköpare och egna medlemmar om reglerna.

Inför ett beslut om att införa kontrollavgift är det lämpligt att styrelsen genomför en allmän översyn av såväl stadgar och tidigare stämmobeslut om regler för fisket och fiskeupplåtelser. Reglerna kan behöva anpassas till en praktisk tillämpning av kontrollavgiften.

SE ÖVER FÖRENINGENS REGLER

En fiskevårdsområdesförening kan förvalta allt fiske inom området, eller bara visst fiske. Till exempel kräftfiske kan ligga utanför föreningens förvaltning. Det framgår av stadgarna.

Reglerna för fisket som ingår i förvaltningen kan i sin tur vara olika utformade för medlemmarnas fiske respektive för upplåtet fiske.

När kontrollavgiften ska införas är det särskilt viktigt att styrelsen gör en grundlig översyn av alla fiskeregler så att de är konsekventa och relevanta.

Fiskeregler är viktiga för fiskevården och de ska vara välgrundade och motiverade. Exempel på fiskeregler är redskapstyp och antal redskap, ”bag limit” (max antal fångade fiskar som får behållas), måttgränser för landade fiskar, fredade områden och fredningstider med mera.

Styrelsen ska även föreslå vilka regler som ska omfattas av kontrollavgiften och vilka regler som inte ska ingå (se även kapitlet om gränsdragningar och tolkningar).

Hantering och försäljning av fiskekort bör också ses över. Det ska framgå vem som innehar ett giltigt fiskekort och att fiskekortet är personligt.

För att kunna identifiera innehavaren av fiskekortet bör åtminstone namn och adress framgå av fiskekortet, oavsett om kortet är sålt av en lokal försäljare eller via Internet eller SMS.

DISKUTERA NIVÅN PÅ KONTROLLAVGIFTEN

Kontrollavgiften får högst vara ett tiondels prisbasbelopp (4 400 kronor år 2014). Nivån på kontrollavgiften beslutas av stämman och bör föregås av en diskussion om avsikt och mål med avgiften.

Föreningen kan till exempel välja högsta möjliga avgift, 4 400 kronor, om syftet är att stävja upprepade

Innehavaren av ett fiskekort ska kunna identifiera sig.

överträdelser. 1 000 kronor eller 2 000 kronor har visat sig vara en ”kompromiss” som flera föreningar valt som nivå för avgiften. Även lägre nivåer förekommer, till exempel 500 kronor, hos föreningar som vill välja den ”mjuka linjen”.

Kontrollavgiften kan vara olika hög för olika slags överträdelser, beroende på arten och betydelsen av regelbrottet. Regeringen skriver i sina skäl till propositionen att ”Fiskevårdsområdesföreningarna bör i viss mån differentiera kontrollavgiften för olika överträdelser för att tydliggöra olika överträdelser allvarlighetsgrad”.

STÄMMAN BESLUTAR OM KONTROLLAVGIFTEN SKA INFÖRAS

Införandet av kontrollavgiften, och nivåerna för avgiften, måste alltid beslutas på en fiskestämma. Det ska framgå av kallelsen till stämman att beslut om avgiften är en punkt på dagordningen. Av stämmobeslutet bör det också framgå hur avgiften ska tillämpas och hur fiskekortsköpare och andra fiskare ska informeras om fiskeregler och om kontrollavgiften.

FISKETILLSYNSMÄNNEN SKA UTBILDAS

Fisketillsynsmännen måste förberedas och utbildas i vad som står i lagtexten, hur kontrollavgiften ska tillämpas och om skillnaden mellan brott mot fiskerilagsstiftningen och överträdelse av föreningens fiskeregler.

Fisketillsynsmännen måste också kunna utfärda och överlämna en betalningsuppsmaning på korrekt sätt och veta vad som krävs för att fordran ska kunna föras vidare i rättssystemet.

När fisketillsynsmannen ska utfärda en betalningsuppsmaning för kontrollavgift måste han eller hon först försäkra sig om att fiskaren som begått överträdelsen verkligen innehar ett giltigt fiskekort och kan legitimeras sig som innehavare av fiskekortet. Legitimering krävs också för att kronofogden eller annat inkassobolag vid eventuell utebliven betalning senare ska kunna nå personen.

VIKTIGT MED FULLÖDIG INFORMATION

Fiskevårdsområdesföreningen måste informera om kontrollavgiften och om vilka regler som omfattas av avgiften.

Styrelsen är skyldig att informera om reglerna för fisket i fiskevårdsområdet. Informationen ska hållas lätt tillgänglig på anslagstavlor, på hemsida och på annat tydligt sätt för föreningens medlemmar och långvariga nyttjanderättshavare.

Vid försäljning av fiskekort och vid

andra upplätelser ska fiskaren informeras om reglerna vid avtalstillfället. Om reglerna är så pass omfattande att de inte kan skrivas ut direkt på fiskekortet kan till exempel ett informationsblad eller en folder bifogas varje fiskekort. På själva fiskekortet kan det till exempel framgå att fiskaren är skyldig att ta del av den bifogade informationen.

Vid försäljning över Internet gäller samma sak. Information och regler för kontrollavgiften ska finnas på den hemsida där fiskekortet kan köpas och det ska framgå att fiskekortsköparen har tagit del av reglerna.

Vid försäljning via SMS ska reglerna finnas anslagna på samma ställe där instruktionen för inköp av fiskekortet sitter. Även där ska det framgå att fiskekortsköparen är skyldig att ta del av reglerna.

Fiskekortsköparen måste vara informerad om fiskeregler för att kontrollavgiften ska kunna tas ut.

UTBILDNING AV FISKETILLSYNSMÄN

Fisketillsynsmännen ska känna till när kontrollavgiften kan tillämpas. Förseelser och brott mot fiskelagen ska polisanmälas medan överträdelser av fiskevårdsområdesföreningens egna regler kan leda till att fiskaren får betala kontrollavgift.

Gränsdragningen mellan vad som är brott mot fiskelagen och vad som är överträdelse av föreningens regler är inte alltid helt tydlig. Prejudicerande rättsfall kan komma att påverka nuvarande tolkningar av lagen.

FÅ RÄTTSFALL VISAR VÄGEN

En fiskare som tar upp fler fiskar än vad fiskekortet medger har förverkat sitt fiskekort och fiskar utan lov. I det fallet kan kontrollavgiften alltså inte tillämpas.

Grundregeln för kontrollavgiften är att den som innehar fiskekort eller annat lov för visst fiske, men som bryter mot reglerna som gäller för detta fiske, kan åläggas att betala kontrollavgift. Det finns dock gränsdragningar mellan brott mot fiskelagen, och när kontrollavgift ska tillämpas, som inte är helt tydliga. I vissa fall kan rättsliga prövningar därför komma att förtydliga eller förändra följande tolkningar.

EXEMPEL PÅ ÖVERTRÄDELSER SOM OMFATTAS AV KONTROLLAVGIFTEN ÄR:

- när en fiskare tagit upp för små eller för stora fiskar, alltså brutit mot föreningens regler om minimimått eller maximimått
- när en fiskare med årskort eller motsvarande bryter mot regler om fredningstid som gäller viss del av kortets giltighetstid
- när en fiskare fiskar inom ett fredat område, till exempel en lekvik som föreningen vill skydda och där fredningsområdet gränsar till ett område där fisket är tillåtet
- när en fiskare använder otillåtet agn eller bete eller otillåtet antal redskap

- omärkta eller felaktigt märkta redskap med känd ägare, om föreningen beslutat att redskap ska vara märkta på ett visst sätt

EXEMPEL PÅ ÖVERTRÄDELSER SOM INTE OMFATTAS AV KONTROLLAVGIFTEN ÄR:

- när en fiskare som löst fiskekort för en viss typ av redskap, till exempel handredskap, använder andra sorters redskap, till exempel nät, ryssja eller trål. Sådant fiske ska, till dess något prejudicerande rättsfall säger annat, betraktas som olovligt.

Medlem kan dock aldrig fiska olovligt på sitt eget vatten eller inom den egna samfälligheten, oavsett vilka redskap hon eller han använder. I de fall föreningen förvaltar det aktuella fisket och har infört vissa regler, och en medlem med fiskerätt i det aktuella området bryter mot begränsningen, så är detta en kontrollavgiftsfråga. Medlem som fiskar på "grannens" vatten är dock i det fallet inte fiskerättsägare och kan polisanmälas för olovligt fiske.

- när en fiskare fiskar i en sjö eller ett vattendrag som ligger inom fiskevårdsområdet men som inte ingår i

det område som är upplåtet genom fiskekortet. Fiskaren saknar i det fallet fiskekort för den aktuella sjön och fisket är olovligt.

- redskap utan känd ägare ska betraktas som olovligt fiske.

EXEMPEL PÅ ÖVERTRÄDELSE DÄR EN DOMSTOL DÖMT FÖR OLOVLIGT FISKE ENLIGT 37 § FÖRSTA STYCKET 1 FISKELAGEN (1993:787) I STÄLLET FÖR ÖVER- TRÄDELSE AV FISKEVÅRDS- OMRÅDESFÖRENINGENS REGLER:

Tingsrätten i Lycksele ansåg att ett fiskekort som omfattar högst tio fiskar upphör att gälla när den tionde fisken är fångad. När fiskaren trots detta fortsätter att dra upp ytterligare fiskar ska detta betraktas som olovligt fiske. I det aktuella fallet polisanmäldes överträdelsen av föreningen. Åklagaren åtalade och domstolen dömde fiskaren till böter. Hovrätten i Nedre Norrland fastställde tingsrättens dom och Högsta domstolen gav inte prövningstillstånd för ett överklagande.

GRÄNSDRAGNING GENTEMOT OLAGA FISKE

Bestämmelser i fiskelagen, förordningen om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen och Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter kan skärpas av en fiskevårdsområdesförening.

Exempel på myndighetsföreskrifter kan vara fredningsområden i anslutning till vattenkraftverk och fiskvägar eller i vattendragens mynningsområden. Brott mot sådana föreskrifter utgör olaga fiske och ska polisanmälas. Föreningen kan utvidga ett sådant föreskrivet fredningsområde till att till exempel gälla en längre sträcka av vattendraget. Fiskare som innehar

Är fisken som fångats tillåten att ta upp eller ska den sättas tillbaka?

giltigt fiskekort, men fiskar med tillåtet redskap inom föreningens utvidgade fredningsområde, kan åläggas att betala kontrollavgift.

Fiske med redskap som inte ingår i fiskekortet, oavsett om det sker inom eller utanför det utvidgade fredningsområdet, ska dock betraktas som olovligt fiske. Redskap kan då också tas i beslag.

LAGTEXTEN

OM KONTROLLAVGIFTEN

AVGIFTEN REGLERAS I 31-39 §§ LOFO

Lagen om fiskevårdsområden, LOFO, stiftades 1981 och den erbjuder särskilda möjligheter och befogenheter för förvaltning av fisket som inte finns i annan lagstiftning.

Kontrollavgiften infördes 2011 och regleras i 31–39 §§ lag om ändring i lagen (1981:533) om fiskevårdsområden (SFS 2010:1874).

VILLKOR FÖR ATT TA UT AVGIFTEN

31 § En fiskevårdsområdesförening får ta ut en avgift (kontrollavgift), om någon som har rätt att fiska inom fiskevårdsområdet fiskar i strid mot förbud eller villkor som enligt stadgarna eller fiskestämmans beslut gäller för fisket inom området.

Kontrollavgift får inte tas ut om överträdelsen är belagd med straff i annan lag eller författning.

Felaktigt uttagen kontrollavgift ska återbetalas.

Här framgår att brott mot fiskerilagstiftningen, såsom olovligt eller olaga fiske, inte omfattas av kontrollavgiften. Kontrollavgiften får endast tas ut av någon som innehar giltigt fiskekort och som inte bryter mot någon statlig förordning eller myndighetsföreskrift om fisket. Överträdelsen får enbart gälla fiskevårdsområdesföreningens egna regler för fisket.

FISKAREN SKA INFORMERAS

32 § Kontrollavgiften får tas ut endast om de fiskande har informerats på ett tydligt sätt om de regler som gäller för fisket inom området.

Att kontrollavgift tillämpas ska framgå av fiskekortet. Information om fiskereglerna ska nå fiskaren i samband med att fiskekortet köps, i form av en bilagd folder eller genom information som kvitteras av fiskekortsköparen på försäljarens hemsida när fiskekortet säljs via Internet. Fiskekortet utgör ett avtal mellan köpare och säljare och fiskereglerna är en del av avtalet. Reglerna ska vara entydiga och väl strukturerade.

Medlem i en fiskevårdsområdesförening är själv skyldig att informera sig om reglerna, men styrelsen måste hålla reglerna lätt tillgängliga.

AVGIFTENS STORLEK

33 § Kontrollavgiften får för varje överträdelse inte överstiga tio procent av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken (2010:110) det år överträdelsen begicks.

2014 var prisbasbeloppet 44 400 kronor. Kontrollavgiften för en förseelse som begicks 2014 får alltså högst uppgå till 4 440 kronor. Vid varje ny överträdelse får en ny kontrollavgift tas ut.

BETALNINGSUPPMANING

34 § Anser en fiskevårdsområdesförening att en kontrollavgift ska tas ut, ska föreningen överlämna en betalningsuppsmaning till den fiskande.

Om kontrollavgiften inte betalas inom den tid som angetts i uppsmaningen, ska fiskevårdsområdesföreningen påminna den fiskande om betalningsansvaret innan föreningen får vidta åtgärder för att inkassera avgiften enligt inkassolagen (1974:182). Påminnelse ska innehålla uppsgift om när avgiften senast ska betalas.

Här gäller samma regler som vid annan fakturering. Faktura (betalningsuppsmaning) följs av påminnelse och därefter indrivning. För indrivning kan föreningen överlämna ärendet till Kronofogden eller annat inkassoföretag.

PRESKRIPTIONSTID

35 § Talan om att få ut kontrollavgift får inte väckas senare än två år från den dag då det fiske som föranledde kontrollavgiften skedde.

Talan ska väckas vid tingsrätten i den ort där fisket ägde rum.

Inom två år kan föreningen stämma den fiskande för att få ut kontrollavgiften.

UNDANTAG

36 § Kontrollavgift ska inte tas ut om det är uppenbart oskäligt. Vid denna bedömning ska det särskilt beaktas om överträdelsen har

1. berott på sjukdom som gjort att den fiskande inte förmått att på egen hand fullgöra sina skyldigheter och inte heller förmått att ge någon annan i uppdrag att göra det,
2. berott på att den fiskande på grund av ålder eller bristande mognad inte kunnat tillgodogöra sig informationen om reglerna för fisket, eller
3. orsakats av vilseledande eller missvisande regler om fisket.

Fisketillsynen och tillämpningen av kontrollavgiften ska ske med sans och måtta och omdöme. När det gäller informationen om regler återfaller detta på föreningens skyldighet i 32 §. Om det till exempel sitter kvar gamla anslag med avvecklade eller motsägande regler kan detta vara grund för att inte få ta ut kontrollavgift.

BESLAG AV FÅNGST

37 § Fisk eller vattenlevande blöt- och kräftdjur tillfaller fiskevårdsområdesföreningen, om de har fångats av någon som har rätt att fiska inom fiskevårdsområdet, men som fiskat i strid mot förbud eller villkor som

Undantag får göras om den fiskande på grund av ålder inte kunnat tillgodogöra sig informationen.

enligt stadgarna eller fiskestämman beslut gäller för fisket inom området.

Fisketillsynsman eller fiskerättsägare får beslagta fångsten, men inte redskapen, av den som bryter mot föreningens egna regler. Fångsten tillfaller föreningen. När kontrollavgiften införs bör föreningen besluta om hur beslagtagna fångst ska hanteras (säljas, behållas av tillsynsmannen, etc). Paragrafen understryker också åter att avgiften bara får tas ut från den som har rätt att fiska, alltså den som har giltigt fiskekort eller fiskerättsägare med fiskerättsbevis.

FISKETILLSYNSMANS KOMPETENS

38 § Fiskevårdsområdesföreningen bör se till att den som övervakar efterlevnaden av förbud eller villkor som enligt stadgarna eller fiskestämman beslut gäller för fisket inom fiskevårdsområdet har de kunskaper som behövs.

Fisketillsyn och kontroll får utövas av fisketillsynsman som är förordnad av länsstyrelsen eller av fiskerättsägare inom det område där hon eller han har fiskerätt.

Paragrafen understryker betydelsen av utbildning och kunskap hos den som utövar tillsynen. Vilka överträdelser som omfattas av kontrollavgiften och vilka överträdelser som regleras av annan lagstiftning är viktigt att klargöra och särskilja.

KAN INTE ÖVERKLAGAS

39 § Ett beslut som har fattats på en fiskestämma eller av en fiskevårdsområdesförenings styrelse får

överklagas hos länsstyrelsen av den vars rätt berörs av beslutet. Beslut om att ta ut kontrollavgift får inte överklagas

De flesta beslut som fattas av stämma och styrelse kan alltså överklagas. Ett beslut om att införa kontrollavgift utgör dock ett undantag från rätten att överklaga.

Särskilt om beslag av redskap

I 37 § LOFO framgår att fångsten kan tas i beslag vid ett kontrollavgiftsärende, men att beslag av redskap inte är tillåtet.

I de fall det är uppenbart att till exempel nät är utlagda olovligt kan de tas i beslag, men om en medlem fiskar med nät på eget vatten med till exempel felaktig maskstorlek är det en kontrollavgiftsfråga och då får näten inte tas i beslag.

Fiskelagen reglerar hur beslag får genomföras.

I 47 § fiskelagen (1993:787) står: Om någon ertappas på bar gärning då hon eller han begår brott mot denna lag får beslag göras av fisk, redskap, fiskefartyg eller andra föremål som:

1. Skäligen kan antas ha betydelse för utredning av brottet, eller
2. Kan antas bli föremål för förverkande enligt denna lag.

Befogenhet har:

1. Fisketillsynsman som getts förordnande
2. Befattningshavare Kustbevakning, HaV eller Länsstyrelsen
3. Om fisket kränker enskild fiskerätt, den som innehar fiskerätten eller den som företräder honom eller henne.

BETALNINGSUPPMANING OCH VERKSTÄLLIGHET

Viktigt med uppgifter och dokumentation

D en fiskare som bryter mot fiskevårdsområdesföreningens regler ska betala kontrollavgift. Fisketillsynsmannen överlämnar en betalningsuppmaning till fiskaren, antingen på plats eller med post. Betalningsuppmeningen ska innehålla de uppgifter som senare kan behövas för att styrka överträdelsen.

UPPGIFTER SOM MÅSTE VARA MED:

- Tid och plats för den påkomna överträdelsen, och tid för utfärdandet av betalningsuppmeningen.
- Namn och adress till fiskaren
- Uppgifter från legitimation, särskilt personnummer
- Uppgift om fakturaställaren, fiskevårdsområdets namn och adress och organisationsnummer.
- Belopp, kontonummer och senaste betalningsdag
- Beskrivning av överträdelsen
- Uppgift om eventuellt erkännande av överträdelsen

Underlag för betalningsuppmaningar finns att beställa hos bland andra Sveriges fiskevattenägareförbund.

Om betalning av kontrollavgiften inte kommit in i tid ska föreningen **skicka en påminnelse**. Därefter får föreningen driva frågan **vidare till inkasso** (inkassolagen 1974:182). Det kan ske genom att föreningen ansöker hos Kronofogden om betalningsföreläggande,

mot en avgift som föreningen senare kan få tillbaka om betalningen fullföljs.

Kronofogden skickar då en **delgivning** till den betalningsskyldige, med mottagningsbekräftelse.

DET KAN SLUTA PÅ TRE SÄTT:

1 Om den betalningsskyldige, efter upprepade asträngningar, är helt **oanträffbar** avskrivs så småningom ärendet, men det är ganska ovanligt.

2 Om den betalningsskyldige **medger sin skuld** fastställer Kronofogden betalningsskyldigheten, som går till verkställighet. Verkställigheten inleds med en betalningsuppmaning från Kronofogden. Om fordran inte betalas inom angiven tid (vanligtvis 14 dagar) inleds en tillgångsundersökning enligt utsökningsbalken. En förutsättning för att föreningen ska få sina pengar, om den betalningsskyldige inte betalar, är att det finns någon egendom att utmäta.

3 Om den betalningsskyldige **bestrider sin skuld** måste föreningen ta ställning till om ärendet ska **drivas i domstol**. Vill föreningen gå vidare översänder Kronofogden handlingarna till tingsrätten tillsammans med föreningens stämningansökan. I domstolen ska föreningen kunna visa att det finns grund för att kräva kontrollavgift av fiskaren enligt LOFO. När tvistemålet är avgjort och

vunnit laga kraft, och om föreningen vunnit processen, går ärendet tillbaka till Kronofogden för verkställighet.

IDENTITETEN MÅSTE FASTSTÄLLAS

Identiteten på fiskekortsköparen är viktig för att rätt person ska kunna krävas på kontrollavgift. Uppmaning att betala kontrollavgift förutsätter att fiskaren innehar giltigt fiskekort eller annat lov att fiska. Fiskekortet måste därför vara personligt och kunna kopplas till innehavaren.

När föreningen utfärdar fiskekort måste åtminstone köparens namn, adress och telefonnummer stå på fiskekortet. Det gäller såväl kort från lokala försäljningsställen som kort köpta via Internet.

Ett SMS-fiskekort är kopplat till ett telefonabonnemang och flera fiskekort kan köpas samtidigt från samma abonnemang. Där kan rutinerna behöva utvecklas så att föreningen kan stärka identiteten på köparen. Ett sätt är att namnet på köparen anges vid SMS-köpet, och att innehavaren sedan kan identifiera sig vid en fiskekortskontroll.

Fiskare som inte kan styrka att han eller hon innehar giltigt fiskekort fiskar olovligt.

Alla viktiga uppgifter måste finnas med när fisketillsynsmannen ska utfärda en betalningsuppsmaning.

Sveriges Fiskevattenägareförbund

ÄRENDE-/FAKTURA PÅ KONTROLLAVGIFT

Utfärdad _____
Datum _____ Klockan _____

Till

Fakturautställare

Namn

Adress

Postadress

Legitimation slag, personnummer _____

Överträdelse av bestämmelser: _____

Angivna bestämmelser har överträtts. Därför debiteras kontrollavgift med _____ kronor.

Vi emotser betalning inom 8 dagar. Ev. invändningar mot debiteringen skall göras skriftligt till fakturautställare.

Betalas till bankgiro nr _____ plusgiro nr _____

Utställd av fiskevårdsområdesföreningen. Organisationsnummer _____

Sveriges Fiskevattenägareförbund 2011-06

I Vänneån används kontrollavgiften

– Avgiften har förstärkt vår fisketillsyn

Martin Ahlström kontrollerar att fiskaren har giltigt fiskekort och fiskar lovligt. Därefter konstaterar han att fiskaren följer fiskevårdsområdets regler. Brott mot reglerna kan leda till att en kontrollavgift tas ut.

– **Kontrollavgiften har underlättat och förstärkt fisketillsynen för oss.**

Martin Ahlström är ordförande i Vänneåns fiskevårdsområdesförening som använder sig av kontrollavgiften sedan 2012. Föreningen har utfärdat en handfull betalningsuppsmaningar och fått in pengarna i samtliga fall.

Vänneån mynnar i Lagan vid Knäred i Halland. Platsen är allra mest känd för fredstraktatet, som slöts här mellan Sverige och Danmark 1658, då Halland och Skåne blev svenska territorier. 20 kilometer av Vänneåns nedersta del ingår i

Vänneåns fiskevårdsområde. Området omfattar även ett tiotal sjöar. Fiskevårdsområdesföreningen säljer fiskekort för 80 000 kronor om året och sätter bland annat regelbundet ut öring i ån och i en av sjöarna, Ljungsjön. I Ljungsjön finns även regnbåge och röding. Övriga sjöar har framför allt abborre och gädda.

Föreningen säljer dagkort, veckokort och säsongkort. Kortköpare som fiskar öring i ån och i Ljungsjön får använda ett spö för spinn eller fluga, minimimåttet är 26 centimeter och högst två öringar (alternativt röding eller regnbåge) får tas upp per dag. Dagkortet gäller mellan solens upp- och nedgång och i Vänneån är fiske förbjudet mellan 1 oktober och 31 mars.

– Vi har alltså ganska många och utförliga regler för vårt fiske, säger ordförande Martin Ahlström. Den som köper ett fiskekort får vår folder med information

– Vanligaste överträdelsen är att fiskaren använt mask eller räka där det endast är tillåtet med spinn eller fluga, säger Martin Ahlström.

om bestämmelserna som bilaga. På själva fiskekortet framgår det att överträdelser mot föreningens bestämmelser kostar 1 000 kronor i kontrollavgift.

Använts vid flera tillfällen

Martin Ahlström tycker att kontrollavgiften underlättat fisketillsynen. Den som har ett giltigt fiskekort, och alltså inte fiskar olovligt men som bryter mot reglerna, kan faktureras direkt för sin överträdelse utan att man behöver ta omvägen via rättssystemet. Polisutredning, förundersökning och åtal är tidskrävande processer med osäker utgång.

Kontrollavgiften har använts vid flera tillfällen.

– Vanligast är att fiskaren har metat med mask eller räka där det bara är tillåtet med spinn eller flugfiske. Det har också förekommit att fiskare använt fler än ett spö eller tagit upp fler än två fiskar.

– Det är alltid jobbigt som fisketillsynsman att ingripa mot en fiskare som bryter mot bestämmelserna, men man kan inte heller tumma på reglerna om man vill upprätthålla ordning och reda och en god fiskevård.

Första reaktionen är ofta att fiskaren som brutit mot reglerna bagatelliserar överträdelsen, ”jamen

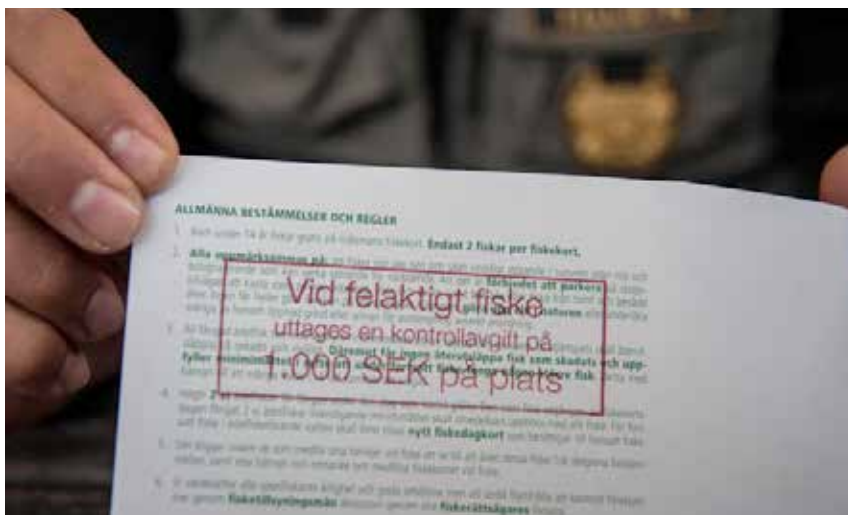
kom igen nu, det är väl inte så farligt”.

– Då brukar jag svara att det kanske är en liten sak för dig men det är en stor sak för oss om folk tappar respekten för våra regler.

Ringer in kollega

Förutom Martin Ahlström själv finns ytterligare fyra förordnade fisketillsynsmän för Vänneån.

– Även om vi ofta åker ut på fisketillsyn en och en, så ringer vi alltid in en kollega om det verkar behövas.

Fiskereglerna står skrivna på fiskekortet, tillsammans med en stämpel som upplyser om att föreningen tillämpar kontrollavgiften.

1 000 kronor är alltså den nivå på kontrollavgift som beslutades av föreningens stämma. Hittills är det ingen som vägrat eller underlåtit att betala.

– Vi brukar be fiskaren att åka med oss till bankomaten i Knäred för att ta ut summan och räkna över den direkt mot en kvitterad betalningsuppmaning. Den som då inte haft tillräckligt med kontanter på sig har lyssnat på vår uppmaning och till slut snällt följt med.

Det förekommer även att en fiskare helt saknar fiskekort, och då räknas det förstås som olovligt fiske och ska polisanmälas.

Varit hotade

– Vid några tillfällen har vi känt oss hotade och då ringer vi polisen på grund av den hotfulla situationen. Under de senaste åren har vi även polisanmält olovligt fiske vid ytterligare några tillfällen. Ibland har händelserna avskrivits men vid ett tillfälle utfärdade åklagaren ett strafföreläggande och fiskaren fick betala böter.

Vänneåns fiskevårdsområdesförening säljer fiskekort på ett tiotal försäljningsställen i trakten och över Internet. Det är alltså lätt att få tag på fiskekort och på information om reglerna för fisket.

– Att fiskaren inte känner till reglerna duger alltså inte som bortförklaring.

Martin Ahlström driver även en egen sportfiskecamp, Sunnedamms Sportfiske, intill Vänneån. Där finns dammar med öring och regnbåge som inte ingår i Vänneåns fiskevårdsområde.

– I mina egna dammar kan jag inte använda kontrollavgiften eftersom de inte ingår i fiskevårdsområdet, men här har jag å andra sidan ett mer personligt förhållande till mina gäster, så den kommunikationen fungerar ändå.

FRÅGAN VÄCKTES 2011

Stämman valde enhetlig avgiftsnivå

Ordförande i Vänneåns fiskevårdsområdesförening, Martin Ahlström, tog upp frågan om att införa kontrollavgift på ett styrelsemöte 2011.

– Möjligheten att använda kontrollavgift togs emot mycket positivt, säger han. Vi upplevde att avgiften fyllde ett behov.

Styrelsen ansåg att alla överträdelser mot föreningens regler skulle omfattas av kontrollavgiften. Några av styrelsens ledamöter ville sätta summan på avgiften så högt som möjligt, alltså drygt 4 000 kronor, men man landade på en enhetlig avgift på 1 000 kronor.

Styrelsens förslag antogs sedan enhälligt på följande ordinarie stämma.

Fisketillsynsmännen utbildades

Vid ett styrelsemöte strax efter stämman utbildades föreningens fisketillsynsmän.

– Jag redogjorde för lagstiftningen kring kontrollavgiften och hur avgiften kan tillämpas, säger Martin Ahlström.

När stämman beslutat om kontrollavgiften stämplades alla fiskekort med en påskrift om att brott mot fiskeregler medför en avgift på 1 000 kronor. Föreningens fiskeregler framgår av den folder som alla fiskekortsköpare får. Reglerna finns också på hemsidan och på iFiskes sida för köp av fiskekort över Internet.

Vid överträdelser som föranleder kontrollavgift frågar fisketillsynsmannen om fiskaren kan följa med till närmaste bankomat för att ta ut 1 000 kronor. Om det inte är möjligt överlämnas en betalningsuppmaning, alternativt skickas på post.

– Vi använder oss av Sveriges fiskevattenägareförbunds standardfaktura för betalningsuppmaning, säger Martin Ahlström.

Förutom informationen direkt på fiskekortet finns strategiskt placerade anslagstavlor om fiskeregler och annan information.

ODLINGSKASSARNA SKARS SÖNDER

Då blev det bråttom att införa kontrollavgiften

Kenneth Klintefelt fick rätt i sin tolkning att när en fiskekortsköpare överskrider "bag limit" så är fiskekortet förverkat och fortsatt fiske är olovligt.

Umgransele fiskevårdsområdesförening fick bråttom med att införa kontrollavgiften sedan nattliga besökare skurit sönder kassarna för en fiskodling och älven blev full med regnbåge och öring.

– Styrelsen tog snabbt fram ett förslag och kallade till extrastämma för att införa avgiften, säger Kenneth Klintefelt, ansvarig för fisketillsynen i området.

I augusti 2012 skars odlingskassarna sönder så att 120 ton fisk slapp ut i Umeälven. Odlingen ligger i Umgransele fiskevårdsområde som sträcker sig mellan kraftverken i Rusfors och Bålfors, en sträcka på 20 kilometer väster om Lycksele.

– Innan dess hade vi sålt fiskekort för mellan 40 000 och 60 000 kronor om året, men nu fick vi ett fisketryck som vi aldrig tidigare varit med om, säger fisketillsynsman Kenneth Klintefelt.

Föreningen hade inte tillämpat kontrollavgiften innan händelsen inträffade, men nu blev det bråttom. Styrelsen samlades till något som nästan liknade krismöte och en av de viktigaste punkterna vara att förbereda för en kontrollavgift.

– Vi gick igenom våra fiskeregler och bestämde oss för att trycka upp nya fiskekort där reglerna är tydligt utskrivna. Vi tyckte det var lika bra att ha reglerna direkt på fiskekortet när vi invaderades av många nya fiskekortsköpare.

Minimimåtten preciserades till 40 centimeter för öring och 35 centimeter för regnbåge, och föreningen införde ett maximimått på tre kilo för gädda. Maxfångsten för öring och regnbåge sattes till tio fiskar per dag och fiskekort.

Skydda stora gäddor

– Gäddan är vår största tillgång, säger Kenneth Klintefelt. Det kan tyckas ovanligt för Västerbottens inland, men här förekommer faktiskt en ganska omfattande gäddfisketurism med besökare ända från Italien. Och vi ville skydda de stora gäddorna.

– Vi förde även en diskussion om undantag från minimimåttet ifall fiskarna skulle vara så skadade att de inte skulle klara en återutsättning, men kom fram till att all fisk som inte klarade måtten skulle återutsättas oavsett skick.

– Styrelsen föreslog även generellt båtförbud ”om ej annat meddelas”, och då har vi ett undantag på vårt speciella kort för orsbor, men det gäller alltså inte hitresta fiskekortsköpare. Efter diskussion föreslog vi även totalförbud för syntetiska beten. Någon ville enbart förbjuda syntetiska laxkolor, men vi tyckte att det skulle bli en svår gränsdragning och att det var lika bra att förbjuda alla syntetiska beten.

Minst 2 000 kronor

Styrelsen kallade till extrastämma. Stämman beslutade om kontrollavgiften och de nya fiskeregler som styrelsen föreslog.

Nivån på kontrollavgiften bestämdes till minst 2 000 kronor, och vid upprepad förseelse till 4 000 kronor. Fisketillsynsmännen gavs befogenhet att ta ut avgiften kontant på plats mot kvitterad betalningsuppsmaning, alternativt att betalningsuppsmaningen skickades hem till fiskaren som vanlig faktura. Föreningen använde sig av förlaga till betalningsuppsmaning från Sveriges fiskevattenägareförbund. Fiskekortet föreskriver att fiskekortsköpare måste kunna legitimera sig.

– Hela regelverket och tillvägagångssättet beslutades av extrastämman så att vi kunde sätta igång direkt, säger Kenneth Klintefelt. Vi anordnade även en särskild utbildning för föreningens sju fisketillsynsmän, två kvällar om ändringarna i LOFO och om kontrollavgiften. Kort därefter anordnade vi även en komplett kurs för nya fisketillsynsmän. Jag deltog själv i hela kursen och det var en mycket nyttig repetition.

Kenneth Klintefelt är känd för att ha hårda nypor.

– Men jag ser det inte som ett självändamål att sätta dit så många som möjligt. Det har hänt att jag friat fiskare som brutit mot reglerna omedvetet och inte haft oärligt uppsåt. Men skulle det hända igen...

Under första året med kontrollavgift tillämpades avgiften ett tiotal gånger.

Fiskare med för många spön

– Vanligaste överträdelsen var nog att fiskare använda flera spön. Man hade ett eller ett par spön liggande på stranden och fiskade dessutom aktivt med ytterligare ett spö. Vid ett tillfälle hade fiskaren blockerat vägen och insynen med sin bil, men då blockerade jag i min tur utfarten och sprang in för att ta honom på bar gärning. Han förnekade kännedom om det spö som låg på sidan, varvid jag beslagtogs det som okänt redskap. Men han ville ha tillbaka sitt spö och fick då betala kontrollavgift för brott mot föreningens regel om ett spö per fiskare.

I ett uppmärksammat fall polisanmälde Kenneth Klintefelt en fiskare som tagit upp 14, istället för tillåtna tio, fiskar vid ett tillfälle.

När kassarna skurits sönder vallfärdade sportfiskare till Umgransele. Då blev kontrollavgiften ett viktigt redskap för att snabbt kunna stävja överträdelser av fiskevårdsområdets regler.

– Jag ansåg att detta primärt inte var ett brott mot våra fiskeregler, utan olovligt fiske och därmed brott mot fiskelagen. När den elfte fisken landades var fiskekortet förverkat och ogiltigt. Fiskaren saknade alltså fiskekort och tjuvfiskade.

Fastställde domen

Polisanmälan gick vidare till åklagare som tog upp fallet. Lycksele tingsrätt dömde mannen för olovligt fiske. Domen överklagades men fastställdes av hovrätten för nedre Norrland. Tolkningen är alltså att när fiskaren överskridit ”bag limit”, max tillåten fångst, upphör fiskekortet att gälla och det är inte längre en fråga om kontrollavgift.

Vartefter tiden gått har överträdelserna minskat. Det har blivit känt att tillsynen är effektiv inom Umgransele fiskevårdsområde.

– Vi dyker upp på de mest otillgängliga och oväntade platserna och kan komma när som helst, säger Kenneth Klintefelt. Sådant sprider sig bland fiskare.

Under de två första åren efter vandaliseringen av kassarna, från augusti 2012 till augusti 2014, sålde Umgransele fiskevårdsområdesförening 14 000 dagfiskekort för hundra kronor styck, alltså för 1,4 miljoner kronor. Drygt en miljon har föreningen betalat tillbaka direkt till odlingsföretaget som drabbades av de sönderskurna odlingskassarna.

VÄGLEDNINGSMATERIAL KONTROLLAVGIFTEN

LÄS MER

- Lag (1981:533) om fiskevårdsområden www.svenskafiskeregler.se
- Fiskelag (1993:787) www.svenskafiskeregler.se
- Förordning (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen www.svenskafiskeregler.se
- Havs- och vattenmyndighetens författningssamling:
Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 1982:3) om fiskevårdsområden www.svenskafiskeregler.se
Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:36) om fiske i Skagerrak, Kattegatt och Östersjön www.svenskafiskeregler.se
Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:37) om fiske i sötvattens områdena www.svenskafiskeregler.se
Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 1985:3) om fisketillsynsmän www.svenskafiskeregler.se
- Fånga fiskeresursen – en studiebok i lokal fiskevattenutveckling och småskalig fisketurism, Sveriges Fiskevattenägareförbud/
Hushållningssällskapen

KONTAKT

- Havs- och vattenmyndigheten, www.havochvatten.se
- Jordbruksverket, www.jordbruksverket.se
- Länsstyrelserna, www.lansstyrelsen.se
- Sveriges Fiskevattenägareförbund, www.vattenagarna.se